

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

05

ΚΕΙΜΕΝΑ
ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Αμερικανικές εκλογές 2020: Τι έγινε και τι σημαίνει

Πάνος Σταθόπουλος

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Ο κ. **Πάνος Σταθόπουλος** είναι Δρ. Πολιτικών Επιστημών και Διευθυντής Επιστημονικού Συμβουλίου Ινστιτούτου Δημοκρατίας Κωνσταντίνος Καραμανλής.

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Το Ινστιτούτο Δημοκρατίας Κωνσταντίνος Καραμανλής παρουσιάζει μια νέα εκδοτική προσπάθεια, τα "Κείμενα Εργασίας", τα οποία θα φιλοξενούν την ανάλυση ειδικών σε συγκεκριμένα θέματα. Το πέμπτο κείμενο εργασίας ασχολείται με τις Αμερικανικές Εκλογές 2020.

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Το Ινστιτούτο Δημοκρατίας Κωνσταντίνος Καραμανλής είναι επιστημονική μη κερδοσκοπική εταιρεία. Ιδρύθηκε στην Αθήνα τον Ιανουάριο του 1998. Αποστολή του είναι η μελέτη πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών θεμάτων και η διατύπωση προτάσεων πολιτικής με γνώμονα την ενδυνάμωση της δημοκρατίας και την ισόρροπη ανάπτυξη κράτους, αγορών και κοινωνίας, τη χρηστή διακυβέρνηση και την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Το έργο του Ινστιτούτου Δημοκρατίας περιλαμβάνει ερευνητικά προγράμματα, εκδόσεις, εκδηλώσεις, εκπαίδευση και επιμόρφωση για ένα ευρύ φάσμα θεμάτων: κράτος και κοινωνία, οικονομία και ανάπτυξη, εκπαίδευση, επιστήμη και πολιτισμός, διεθνής πολιτική και ασφάλεια, πολιτική και ιδεολογία.

© Ινστιτούτο Δημοκρατίας Κωνσταντίνος Καραμανλής, 2020

Πειραιώς 62, 183 46 Μοσχάτο | Τηλ: 210 94 44 303 | idkaramanlis.gr / [@idkaramanlis](https://www.instagram.com/idkaramanlis)

Εισαγωγή

Ένα και πλέον μήνα από την ημερομηνία διεξαγωγής των εκλογών, στο λεγόμενο "safe harbor day" (8/12) οι Πολιτείες συγκέντρωσαν και απέστειλαν τα αποτελέσματά τους και, αφού απορρίφθηκαν οι διάφορες ενστάσεις που υπήρξαν, απέμεινε η ψηφοφορία των 538 εκλεκτόρων στις 14/12 (τη Δευτέρα μετά τη δεύτερη Τετάρτη του Δεκεμβρίου, όπως ορίζεται). Ο Joe Biden θα είναι ο 46ος Πρόεδρος των ΗΠΑ στα 232 χρόνια της αδιάλειπτης δημοκρατικής λειτουργίας τους. Ο απερχόμενος Πρόεδρος βέβαια με την ιδιαίτερη «δισυγκρασία» του δεν φαίνεται διατεθειμένος να παραδεχτεί την ήττα του. Το αντίθετο όμως θα ήταν μάλλον έκπληξη, αλλά αυτό θα σχολιαστεί αργότερα. Για την ώρα, πρέπει να δούμε το εκλογικό αποτέλεσμα, τι ακριβώς έγινε, σχολιάζοντας και τις δημοσκοπήσεις, αν πράγματι έκαναν λάθος και σε τι βαθμό. Χωρίς δημοσκοπήσεις άλλωστε, είναι αδύνατο να γίνει οποιαδήποτε σοβαρή ανάλυση και ερμηνεία της εκλογικής συμπεριφοράς.

1. Το εκλογικό αποτέλεσμα

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα που έχουν ανακοινωθεί, ο Joe Biden επικράτησε σε 26 από τις 51 καταμετρήσεις, διαθέτοντας έτσι πλειοψηφία 306 εκλεκτόρων έναντι 232 του Donald Trump. Ουσιαστικά δηλαδή υπήρξε αντιστροφή στους αριθμούς των εκλεκτόρων σε σχέση με τις προηγούμενες εκλογές, αφού ο Joe Biden επικράτησε στις 20 Πολιτείες και το District of Columbia που είχε κερδίσει η Hillary Clinton, συν τις Πολιτείες Michigan, Pennsylvania, Wisconsin (όπου η H. Clinton το 2016 έχασε οριακά με 0,2%, 0,7% και 0,8% αντίστοιχα) κερδίζοντας επίσης την Arizona και τη Georgia που του έδωσαν το εύρος στην πλειοψηφία. Το κυριότερο όμως που πρέπει να επισημανθεί είναι ότι όλα αυτά έγιναν με μία απίστευτη συμμετοχή περίπου 22 εκ. ψηφοφόρων παραπάνω από τις προηγούμενες εκλογές.

Προεδρικές εκλογές στις ΗΠΑ: Αποτελέσματα σε ψήφους 2012-2020

2012	ψήφοι (εκ.)	%	2016	ψήφοι (εκ.)	%	2020	ψήφοι (εκ.)	%
B. Obama	65,9	51,1	H. Clinton	65,9	48,2	J. Biden	81,4	51,3
M. Romney	60,9	47,2	D. Trump	63,0	46,1	D. Trump	74,3	46,9
Other	2,2	1,7	Other	7,8	5,7	Other	2,8	1,8
Σύνολο	129,0	100	Σύνολο	136,7	100	Σύνολο	158,5	100

Διευκρινίζεται, ότι το αναφερόμενο στον Πίνακα ως τελικό αποτέλεσμα 2020 προκύπτει με τα υπάρχοντα στοιχεία ενσωμάτωσης ψήφων τα οποία δεν είναι ακόμα οριστικά. Σε κάθε περίπτωση, είναι εξ' ίσου εντυπωσιακό ότι και το 2016 είχε σημειωθεί αύξηση συμμετοχής κατά 7,7 εκ. σε σχέση με τις εκλογές τους 2012 στις οποίες είχε επικρατήσει ο Barack Obama (ανανεώνοντας τη θητεία του)

έναντι του Mitt Romney. Το πολύ ενδιαφέρον είναι ότι το 2012 υπήρχε περίπου ταυτόσημη ποσοστιαία κατανομή των ψήφων με τη σημερινή, αλλά με τη μεγάλη διαφορά ότι το 2020 ψήφισαν 29,5 εκ. περισσότεροι ψηφοφόροι.

Χωρίς αμφιβολία, τα σημερινά σχεδόν 159 εκ. ψηφοφόρων αποτελούν τον μεγαλύτερο απόλυτο αριθμό που έχει εμφανιστεί ποτέ στις Αμερικανικές εκλογές, ενώ και ως ποσοστό συμμετοχής (εκτιμάται πάνω από 66%) είναι σίγουρα το μεγαλύτερο που έχει καταγραφεί μετά τις εκλογές του 1900. Με χαρακτηριστικό επίσης ότι στα πιο πρόσφατα χρόνια (από το 1972) η συμμετοχή δεν ξεπέρασε το 60%, έχοντας μέγιστη τιμή 59,2% το 2016 και μίνιμουμ τιμή 49% το 1996 (επανεκλογή Clinton με αντίπαλο τον Bob Dole). Σημειώνεται, ότι το ίδιο περίπου μίνιμουμ (κάτω από 50%) έχει καταγραφεί ιστορικά άλλες δύο φορές (1920, 1924) χωρίς όμως να τηρούνται τότε επίσημα στοιχεία.

Η αναμφισβήτητη κινητικότητα συμμετοχής που παρατηρείται στις δύο τελευταίες εκλογές δεν είναι ασφαλώς άσχετη από το «φαινόμενο Trump» που έφερε στις κάλπες, ήδη από το 2016, κοινωνικά στρώματα που δεν μετείχαν συνήθως στις εκλογές, υποστηρίζοντας την αντισυμβατικού τύπου εναλλακτική παρουσία του, αλλά και κινητοποιώντας δυνάμεις, από την άλλη, εναντίον του. Παρόλα αυτά, η (όχι ιδιαίτερα δημοφιλής) αντίπαλος του το 2016, παρότι προηγήθηκε με 2,9 εκ. ψήφους, δεν πρόσθεσε σε αριθμό κάτι περισσότερο απ' ό,τι είχε συγκεντρώσει και ο B. Obama το 2012, ενώ 7,8 εκ. ψήφοι (5,7%) κατευθύνθηκαν σε άλλους δευτερεύοντες υποψήφιους, κυρίως στον Libertarian Gary Johnson (4,5 εκ.- 3,3%). Όμως, το 2020 δεν υπήρχαν περιθώρια να επαναληφθεί κάτι αντίστοιχο. Το διακύβευμα «υπέρ ή κατά του Trump» ήταν καταλυτικό, με αποτέλεσμα να κινητοποιηθεί μαζικά και άλλος νέος κόσμος που ήθελε να πάρει θέση στο δίλημμα των εκλογών, ενώ η υποστήριξη των άλλων υποψηφίων πέραν των δυο βασικών επανήλθε κάτω του 2%.

Ομολογουμένως, δύσκολα μπορεί να διακρίνει κανείς στην Αμερικανική ιστορία αντίστοιχη περίπτωση τόσο έντονης αντίθεσης-υποστήριξης σε ένα πρόσωπο, με πολύ χαρακτηριστικό ότι δεν επανεκλέγεται εν ενεργεία Πρόεδρος ενώ αυξάνεται η υποστήριξη του (αριθμητικά και ποσοστιαία). Γεγονός που μπορεί να θεωρηθεί μοναδικό, δεδομένου ότι η μόνη άλλη αντίστοιχη περίπτωση συνέβη με πολύ διαφορετικές και ιδιαίτερες συνθήκες το 1828. [Ο John Quincy Adams εκλέχτηκε Πρόεδρος το 1824 έχοντας 30,9% στη λαϊκή ψήφο έναντι 41,1% του Andrew Jackson ανάμεσα σε 4 υποψηφίους του ίδιου κόμματος, του λεγόμενου Democratic-Republican. Χωρίς να υπάρχει πλειοψηφία εκλεκτόρων, η εκλογή κρίθηκε στο Κογκρέσο και το κόμμα διασπάστηκε. Έτσι, το 1828 ο Adams συμμετείχε ως υποψήφιος του νεοσύστατου κόμματος National Republican και έλαβε 43,6%, με αντίπαλο τον Jackson που πήρε 56% των ψήφων και πλειοψηφία εκλεκτόρων 68%, εκπροσωπώντας για πρώτη φορά το (μέχρι και σήμερα) Δημοκρατικό κόμμα που μόλις είχε γεννηθεί.]

Σε κάθε περίπτωση, κύριο και βασικό χαρακτηριστικό των φετινών εκλογών είναι η πώλωση στην οποία επένδυσε ο D. Trump επιδιώκοντας ουσιαστικά να «κλέψει» ως μειοψηφία για δεύτερη φορά την εκλογή. Ο διχαστικός πολιτικός του λόγος θα μείνει παροϊμιώδης, αλλά του απέφερε 11,3 εκ. νέες ψήφους. Η πώλωση όμως λειτουργεί και από τις δύο πλευρές. Οι αντίπαλοι της παρουσίας του συσπειρώθηκαν ψηφίζοντας τον Biden με 15,5 εκ. επίσης νέες ψήφους, κερδίζοντας τελικά, όχι όμως γιατί υπερτερούσαν τόσο πολύ (7,1 εκ. ψήφους που αντιστοιχούν σε 4,4% ποσοστιαίας διαφοράς), αλλά επειδή τα κατάφεραν λίγο-πολύ οριακά σε ορισμένες Πολιτείες. Επομένως, πριν προχωρήσουμε, θα πρέπει σίγουρα να γίνει και ένα ειδικό σχόλιο για το εκλογικό σύστημα και γενικότερα τη διαδικασία που εφαρμόζεται.

Σχόλιο για τη διαδικασία και το εκλογικό σύστημα των ΗΠΑ

Όπως αναφέρθηκε νωρίτερα, η επικράτηση Biden στην Αρίζονα και την Georgia ήταν κάτι σαν «κερασάκι στην τούρτα». Και οι δύο αυτές Πολιτείες καταχωρούνται πιο συχνά στους ρεπουμπλικάνους, ο B. Obama τις έχασε το 2012 πανηγυρικά και η H. Clinton το μόνο που κατάφερε το 2016 ήταν να περιορίσει τη διαφορά. Με δεδομένο ότι και οι δημοσκοπήσεις έδειχναν για το 2020 οριακό μόνο προβάδισμα του Biden, καμία έκπληξη δεν θα υπήρχε αν ο Trump τις κέρδιζε ξανά. Φαίνεται να τις χάνει άλλωστε τελικά με 0,3% και 0,2% διαφορά. Θεωρητικά, θα αρκούσαν περίπου 11.200 ψήφοι (κατάλληλα ανακατανεμημένοι) για να επικρατήσει ο Trump. Στη περίπτωση αυτή ο Biden θα διέθετε 279 εκλέκτορες, αλλά θα μπορούσε π.χ. να χάσει και τους 10 εκλέκτορες του Wisconsin όπου προηγήθηκε με μόνο 0,7% (θα έπρεπε να ανακατανεμηθούν περίπου 10.300 ψήφοι) οπότε θα υπήρχε ισοπαλία 269 εκλεκτόρων και για τους δύο υποψηφίους και όλα θα κρίνονταν στο Κογκρέσο σε μία δαιδαλώδη διαδικασία που θα απέδιδε συγκριτικό πλεονέκτημα του Trump. Θα αρκούσε η ανακατανομή συνολικά 21.500 ψήφων όλο κι όλο (είναι το 0,014% του συνόλου των ψήφων) για να συμβεί η απρόοπτη αυτή εξέλιξη, χωρίς να αλλάζουν καν τα δεκαδικά στα ποσοστά του αποτελέσματος. Ομολογουμένως θα ήταν συγκλονιστικό, ιδίως σε ένα τόσο πολωμένο κλίμα.

Φυσικά, η ανατροπή πλειοψηφίας της λαϊκής ψήφου δεν είναι κάτι άγνωστο στις ΗΠΑ. Έχει συμβεί στην πράξη 5 φορές στις 59 (μέχρι σήμερα) Προεδρικές εκλογές που διεξάγονται απαρέγκλιτα κάθε τέσσερα χρόνια από το 1788. Οι τρεις πρώτες ήταν στον 19ο αιώνα (η περίπτωση του 1824 αναφέρθηκε ήδη και οι άλλες δύο ήταν το 1876 και 1888, αλλά δεν θα επεκταθούμε γιατί σηκώνουν επίσης αρκετή συζήτηση). Οι επόμενες δύο είναι πρόσφατες. Το 2000, όταν ο George W. Bush επικράτησε του Al Gore στους εκλέκτορες ενώ ήταν πίσω σε ψήφους κατά 0,5% (47,9%-48,4%) και η δεύτερη ήταν το 2016. Όμως, αν συνέβαινε και τώρα, θα συμπεραίναμε αμέσως ότι ποτέ άλλοτε δεν έχει επικρατήσει ο ίδιος υποψήφιος μειοψηφίας σε δύο συνεχόμενες εκλογές, αλλά και δεν έχει παραβιαστεί τόσο

σημαντική διαφορά ψήφων και ταυτόχρονα η απόλυτη πλειοψηφία (51,3%-46,9%).

Ασφαλώς, το συγκεκριμένο πλειοψηφικό ανά Πολιτεία σύστημα ανάδειξης Προέδρου είναι διαχρονικό και έχει ως κύρια δικαιολογητική βάση την «ισχύ» και αυτονομία των Πολιτειών που διαφορετικά θεωρείται ότι θα περιοριζόταν. Όμως, όσο κι αν το υποθετικό- κραυγαλέο παράδειγμα που αναφέρθηκε προηγουμένως δεν συνέβη στην πράξη, δεν αποκλείει το ενδεχόμενο να συμβεί κάποτε, ακόμα και με πιο κραυγαλέα μορφή. Ιδίως η παραβίαση της απόλυτης πλειοψηφίας (άνω του 50% των ψήφων) είναι θέμα που δεν μπορεί να αγνοηθεί. Ο σχετικός προβληματισμός πάντως υπάρχει ήδη στις ΗΠΑ και μένει να δούμε αν κάποτε θα καταλήξει σε κάποια ρύθμιση.

Παράλληλα, με τη λογική της αυτονομίας τους, οι Πολιτείες διατηρούν και το δικαίωμα να ρυθμίζουν την εκλογική διαδικασία, με αποτέλεσμα, κάποιες να μετρούν το λεγόμενο *early voting* πριν από την ημερομηνία των εκλογών και άλλες μετά. Γεγονός που φαίνεται να έχει ιδιαίτερη σημασία σε αυτές τις εκλογές, όπως θα δούμε αμέσως.

2. Οι δημοσκοπήσεις και τα πολύτιμα στοιχεία τους

Την τελευταία εβδομάδα της προεκλογικής περιόδου δημοσιεύθηκαν έρευνες που έδιναν έμφαση στον διαχωρισμό όσων είχαν ήδη ψηφίσει (*early voting*) με όσους θα ψήφιζαν την ημέρα των εκλογών (3/11). Από τις έρευνες αυτές προέκυπτε ότι το 60% του αναμενόμενου εκλογικού σώματος είχε ήδη ψηφίσει και όπως μάθαμε αργότερα από επίσημα στοιχεία το ποσοστό αυτό έφτασε στο 64% έναντι του 36% που ψήφισε την ημέρα των εκλογών (χωρίς πάντως τα στοιχεία να είναι οριστικά). Σημειώνεται, ότι στις προηγούμενες εκλογές (2016) το ποσοστό του *early voting* ήταν 41%. Το πιο εντυπωσιακό όμως σημερινό χαρακτηριστικό είναι ότι το 88% του *early voting*, δηλαδή 56% του συνόλου των ψήφων, ήταν επιστολικές. Ασφαλώς, η τρέχουσα πανδημία επέβαλε την αξιοποίηση της συγκεκριμένης δυνατότητας ψηφοφορίας, αλλά το σημαντικό είναι να επιστρέψουμε στις έρευνες που μας έδιναν και πληροφορίες ψήφου από τις οποίες αποκαλυπτόταν εντυπωσιακά διαφορετική εκλογική συμπεριφορά ανάλογα με τον τρόπο ψηφοφορίας. Στο *early voting*, κυρίως δηλαδή στις επιστολικές ψήφους, ο Biden φαινόταν να προηγείται πάνω από 15 μονάδες, ενώ στους ψηφοφόρους της ημέρας των εκλογών αναμενόταν να προηγηθεί ο Trump τουλάχιστον με 10 μονάδες διαφορά.

Τα στοιχεία αυτά τα γνώριζε φυσικά και ο Trump, όπως γνώριζε επίσης ότι π.χ. οι τρεις πιο κρίσιμες Πολιτείες για τον καθορισμό του αποτελέσματος (Pennsylvania, Michigan, Wisconsin) θα μετρούσαν όλες τις επιστολικές ψήφους μετά τις εκλογές. Παρόλα αυτά, αποφάσισε να επιμείνει σε μια λογική αμφισβήτησης του αποτελέσματος, ενώ ήταν σαφές ότι τα πρώτα εξαγόμενα

της καταμέτρησης θα διορθώνονταν στη συνέχεια εις βάρος του, όπως πράγματι έγινε σταδιακά κάθε μέρα καθώς η καταμέτρηση όδευε προς το τέλος της. Δεν υπάρχει επομένως αμφιβολία ότι η αμφισβήτηση που προβάλλει ο Trump γίνεται για τις εντυπώσεις κυρίως, αν και θα πρέπει ίσως να του αναγνωρισθεί ότι το βράδυ των εκλογών θα ένοιωσε κάποια «ικανοποίηση νίκης», αφού βεβαιωνόταν ότι τουλάχιστον δεν θα έχανε με τις μεγάλες διαφορές που κατέγραφαν οι περισσότερες δημοσκοπήσεις για πολύ καιρό.

Παρόλα αυτά, η γενική εντύπωση που έχει διαμορφωθεί ότι οι δημοσκοπήσεις απέτυχαν για άλλη μία φορά να προβλέψουν σωστά, είναι μεν εν μέρει ορθή για ορισμένες εταιρείες, αλλά γενικά απατηλή. Οφείλεται περισσότερο στη σταθερή επί πολύ καιρό αποτύπωση μεγάλου προβαδίσματος του Biden που δημιούργησε τις γενικές εντυπώσεις και όχι στη προσεκτική παρατήρηση των τελευταίων ερευνών που είχαν σημάνει σημαντική μεταβολή.

Πρόθεση ψήφου ΜΟ 7 εταιρειών	Μαϊ	Ιουν	Ιουλ	Αυγ	Σεπ	Έως 21/10	22/10- 2/11
Biden	46	48	48	49	49	51	52
Trump	42	40	40	41	40	42	45
Other	4	4	4	4	4	3	2
Undecided	8	8	8	6	7	4	1
Dif.	4	8	8	8	9	9	7

Στον Πίνακα παρουσιάζεται ο μέσος όρος πρόθεσης ψήφου επτά εταιρειών οι οποίες επελέγησαν με κριτήριο τη θεωρούμενη αξιοπιστία τους, αλλά και τη σταθερή παροχή στοιχείων ώστε να συμμετέχουν όλες κάθε μήνα στο τελευταίο εξάμηνο, ενώ ο Οκτώβριος διαχωρίζεται σε δύο περιόδους, α) μέχρι τις 21/10 και β) από τις 22/10 μέχρι την παραμονή των εκλογών. Σημειώνεται, ότι οι έξι πρώτες στήλες του Πίνακα (μέχρι τις 21/10) είχαν παρουσιαστεί και στη σχετική διαδικτυακή συζήτηση που διοργάνωσε εκείνη την ημέρα το ΙΔΚΚ η οποία ήταν παραμονή του δεύτερου και τελευταίου debate, άρα κατάλληλη για να διαχωρίσει τα τελευταία ευρήματα. Υπενθυμίζεται επίσης ότι ο Trump στο δεύτερο debate, αλλάζοντας σαφώς στρατηγική σε σχέση με το περιβόητο πρώτο debate, μίλησε επιτέλους πολύ πιο ουσιαστικά. Παρότι οι δημοσκοπήσεις αποτίμησης και αυτού του debate δεν τον δικαίωσαν ιδιαίτερα, είναι μάλλον σαφές ότι απέκτησε την ώθηση που χρειαζόταν για να περιορίσει τη διαφορά.

Ο Πίνακας μας δίνει τρεις σημαντικές πληροφορίες. Πρώτον, στην αρχική αποτύπωση του Μαΐου (η οποία μάλιστα ήταν πανομοιότυπη για αρκετό χρονικό διάστημα πριν) η διαφορά των 4 μονάδων υπέρ του Biden είναι πολύ κοντά στο τελικό αποτέλεσμα. Θα έλεγε κανείς ότι οι ισορροπίες είχαν ήδη διαμορφωθεί, παρότι απέμεναν να κατανεμηθούν 8 μονάδες των αναποφάσιστων, για τους οποίους πάντως ήταν γνωστό, από τις ειδικές διερευνήσεις που γίνονταν, ότι αναμενόταν να μοιραστούν ανάμεσα στους δύο βασικούς υποψήφιους. Τελικά, την ίδια μοίρα είχαν άλλες 2 μονάδες από την

πρόθεση ψήφου που συγκέντρωναν τότε οι υπόλοιποι υποψήφιοι. Η δεύτερη πληροφορία είναι ότι ο Ιούνιος ανέτρεψε αυτά τα δεδομένα αντικατοπτρίζοντας κυρίως το άγχος που δημιουργούσε η τρέχουσα πανδημία σε συνδυασμό με την αλλοπρόσαλλη διαχείριση του Trump. Η αποτύπωση αυτή ουσιαστικά έμεινε σταθερή για πολύ καιρό, αλλά, μπαίνοντας στην τελική ευθεία άλλαξε. Η τρίτη και πιο σημαντική πληροφορία έρχεται από τα στοιχεία της τελευταίας περιόδου τα οποία πιστοποιούν εντυπωσιακή άνοδο του Trump. Θα πρόσθετε μάλιστα κανείς, όπως είναι γνωστό σε όσους ασχολούνται προσεκτικά με τις εκλογές, όταν υπάρχει σαφής τάση εξέλιξης στην τελευταία περίοδο (είτε ανοδικά, είτε καθοδικά), θα την βρούμε τελικά στις κάλπες σε μεγαλύτερο βαθμό απ' ό,τι κατέγραψαν οι τελευταίες δημοσκοπήσεις.

Για να μην μιλάμε όμως αόριστα μόνο με μέσους όρους, μπορούμε να δούμε ενδεικτικά τα ευρήματα στις δύο περιόδους του Οκτωβρίου των τριών πιο προβεβλημένων εταιρειών, δηλ. την τελευταία έρευνα τους μέχρι τις 21/10 και την τελευταία πριν τις εκλογές. Όπως είναι φανερό στον επόμενο Πίνακα, τα μεγάλα online δείγματα της SurveyMonkey είναι «πάνω» στο τελικό αποτέλεσμα, η Ipsos αναδεικνύει σημαντικά την τελευταία τάση, αλλά η YouGov φαίνεται να χάνει και τα δύο.

	YouGov		Ipsos		SurveyMonkey	
	18-20/10	31/10-2/11	18-20/10	31/10-2/11	14-16/10	30/10-1/11
Biden	52	53	52	52	53	52
Trump	43	43	42	45	45	47
Other	2	2	4	3	2	1
Undecided	3	2	2	-	-	-

Αυτή η ποικιλία έβγαινε πάνω-κάτω από όλες τις δημοσκοπήσεις η οποία κάθε άλλο παρά παραπέμπει σε γενική αποτυχία, το αντίθετο θα έλεγε κανείς. Η σημαντική μεταβολή υπέρ του Trump τις τελευταίες ημέρες βεβαιώνεται άλλωστε και από το Exit roll (διεξοδική έρευνα που περιλαμβάνει όλων των ειδών τους ψηφοφόρους και συντονίζεται από την Edison Research για λογαριασμό των ABC, CBS, CNN και NBC) το οποίο κατέγραψε ότι όσοι αποφάσισαν την τελευταία εβδομάδα επέλεξαν τον Trump με 12 μονάδες διαφορά (54% έναντι 42% του Biden). Υπενθυμίζεται παράλληλα (όπως συχνά τονίζουν οι ερευνητές), ότι τα ευρήματα των δημοσκοπήσεων δεν αποτελούν πρόβλεψη αποτελέσματος. Η πρόβλεψη απαιτεί ξεχωριστή διαδικασία που βασίζεται απλά και μόνο στα ευρήματα. Αλλά ο σκοπός της παρούσας ανάλυσης δεν είναι να ασχοληθεί με τα μεθοδολογικά των δημοσκοπήσεων (τα οποία στη σύγχρονη εποχή σηκώνουν όντως κουβέντα), αλλά να εκμεταλλευτεί όσα μας παρέχουν προκειμένου να υπάρχει ουσιαστική ερμηνεία του αποτελέσματος. Η YouGov π.χ. παρέχει ιδιαίτερα αναλυτικά στοιχεία για να βρει κανείς την ουσία των πραγμάτων και να καταλάβει πολύ περισσότερα απ' ό,τι φανερώνουν οι δείκτες της εκλογικής συμπεριφοράς. Ας δούμε κάτι πολύ χαρακτηριστικό.

Στοιχεία YouGov (18-20/10)	Σε σχέση με πριν από 4 χρόνια...	
	Η προσωπική μου κατάσταση	Η κατάσταση στη χώρα
Είναι καλύτερη	45	32
Είναι χειρότερη	40	57
Δεν είμαι σίγουρος/η	15	11

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα, οι Αμερικανικές εκλογές του 2020 διεξήχθησαν σε ένα κλίμα όπου οι περισσότεροι θεωρούσαν ότι η προσωπική τους κατάσταση βελτιώθηκε στην τετραετία του Trump, αλλά οι ίδιοι άνθρωποι την ίδια στιγμή απαντούσαν ότι η κατάσταση της χώρας είναι χειρότερη. Η Αμερική δεν έγινε “great again” όπως είχε υποσχεθεί ο Trump. Όσο όμως κι αν ο δείκτης αυτός περιόριζε καθοριστικά τις πιθανότητες επανεκλογής του, ο πρώτος δείκτης φανέρωνε ότι μπορούσε να διατηρήσει ισχυρή επιρροή. Σε ένα αντίστοιχο ερώτημα μάλιστα που τέθηκε στο Exit poll επικεντρώνοντας στην «οικονομική κατάσταση της οικογένειας», το 41% απάντησε «καλύτερη» και μόνο το 20% «χειρότερη», ενώ υπήρχε πρόσθετη δυνατότητα να επιλέξει κανείς την απάντηση «περίπου ίδια» που συγκέντρωσε 39%. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η οικονομία αποτελούσε ισχυρό χαρτί του Trump, γεγονός που είχε ιδιαίτερη σημασία, δεδομένου ότι η οικονομία αναδεικνυόταν (όπως συνήθως) το σχετικά σημαντικότερο από τα κύρια θέματα που επηρέαζαν την εκλογική συμπεριφορά, όπως μας πληροφορεί ο επόμενος βασικός Πίνακας του Exit poll.

Ποιο από τα 5 θέματα είναι για εσάς πιο σημαντικό στην απόφασή σας να επιλέξετε Πρόεδρο		Τι ψήφισαν όσοι επέλεξαν το κάθε θέμα		
		Biden	Trump	Other
Οικονομία	35	17	83	*
Φυλετική ανισότητα	20	92	7	1
Πανδημία covid-19	17	81	15	4
Αντιμετώπιση εγκληματικότητας-ασφάλεια	11	27	71	2
Πολιτική για την υγεία	11	62	37	1

Η οικονομία όμως δεν έφτανε, γιατί στα επόμενα δύο θέματα, των φυλετικών ανισοτήτων και της πανδημίας, ο Biden κάλυπτε και ξεπερνούσε το χάντικαπ, ενώ τα θέματα της Υγείας και εγκληματικότητας-ασφάλειας απλώς συμπλήρωναν αντιθετικά την εικόνα με μικρότερη δυνατότητα επηρεασμού. Λαμβάνοντας υπόψη την υπεροχή του Biden και σε άλλα θέματα που είχαν σημασία όπως π.χ. η κλιματική αλλαγή, ήταν σαφές ότι πατούσε σε ένα καλύτερο υπόστρωμα στο λεγόμενο issue voting, ενώ υπερτερούσε τόσο σε δημοτικότητα (52%-46%) όσο και στον σημαντικό δείκτη που, σύμφωνα με την ορολογία που έχουμε συνηθίσει στην Ελλάδα, θα αναφέραμε ως «καταλληλότερος Πρόεδρος» (54%-44%). Ας δούμε όμως στον επόμενο ενιαίο Πίνακα και όλη τη βασική κοινωνική-δημογραφική ανάλυση, σύμφωνα με τα στοιχεία των Exit polls.

Φύλο	2016				2020			
	%	Clinton	Trump	Other	%	Biden	Trump	Other
Ανδρες	47	41	52	7	48	45	53	2
Γυναίκες	53	54	41	5	52	57	42	1
Ηλικία								
18-29 ετών	19	55	36	9	17	60	36	4
30-44	25	51	41	8	23	52	46	2
45-64	40	44	52	4	38	49	50	1
65+	16	45	52	3	22	47	52	1
Εθνότητα								
Λευκοί	71	37	57	6	67	41	58	1
Μαύροι	12	89	8	3	13	87	12	1
Λατίνοι	11	66	28	6	13	65	32	3
Ασιάτες	3	65	27	8	4	61	34	5
Άλλο	3	56	36	8	3	55	41	4
Εισόδημα								
< 50 χιλ.	36	52	41	7	35	54	45	1
50-100 χιλ.	30	46	49	5	39	56	43	1
100+ χιλ.	34	47	48	5	26	41	55	4
Μόρφωση								
Κολέγιο +	50	52	42	6	41	55	43	2
Όχι Κολέγιο	50	44	51	5	59	48	50	2
Περιοχή								
Αστική	34	60	34	6	29	60	38	2
Προάστια	49	45	49	6	51	50	48	2
Αγροτική	17	34	61	5	20	42	57	1
Πολιτική Ταύτιση								
Δημοκρατικός	36	89	8	3	37	94	5	1
Ρεπουμπλικάνος	33	8	88	4	36	6	94	*
Ανεξάρτητος	31	42	46	12	27	54	41	5
Ιδεολογία								
Φιλελεύθερος	26	84	10	6	24	89	10	1
Συντηρητικός	35	16	81	3	38	14	85	1
Ενδιάμεσος	39	52	40	8	38	64	34	2

3. Συμπεράσματα

Οι εκλογές του 2020 στην Αμερική είχαν ως κύριο χαρακτηριστικό την πόλωση με μεγάλη αύξηση της συμμετοχής. Ο απερχόμενος Πρόεδρος άλλωστε είχε επενδύσει σε αυτή τη στρατηγική, αλλά το αποτέλεσμα προέκυψε μάλλον διπλά ειρωνικό. Σημειώθηκε μαζική αντίδραση ιδίως από τον Ιούνιο και μετά, με την ανησυχία που προκαλούσε η διαχείριση της φονικής πανδημίας, αλλά και με το κίνημα «black lives matter», που έδιναν στον Biden πολύ μεγάλο προβάδισμα στις δημοσκοπήσεις και πάντως επί της ουσίας του πρόσθεταν ψηφοφόρους που σε διαφορετικές συνθήκες δεν θα είχαν ίσως αποφασίσει να ψηφίσουν.

Στοιχεία Exit Poll	Ψήφισαν 1η φορά		Επέλεξαν Υπέρ ή Κατά υποψηφίου	
	Ναι (14%)	Όχι (86%)	Υπέρ (71%)	Κατά (24%)
Biden	64	49	45	68
Trump	32	49	53	30

Σύμφωνα με το Exit poll, το 14% όσων ψήφισαν, δηλ. πάνω από 22 εκ., το έκαναν για πρώτη φορά στη ζωή τους και βεβαίως ο αριθμός είναι δεκαπλάσιος από τους ηλικιακά νέους ψηφοφόρους. Η ομάδα αυτή της «πρώτης φοράς» έκανε ουσιαστικά τη διαφορά υπέρ του Biden (64%-32%, με ισοπαλία στους άλλους ψηφοφόρους), ενώ και στο 24% του εκλογικού σώματος που δήλωσε ότι επέλεξε αρνητικά, για να μην εκλεγεί ο υποψήφιος που δεν επιθυμούσε, η αναλογία ήταν 68%-30% υπέρ του Biden. Αυτή είναι η πρώτη ειρωνεία. Η αντίδραση, στη διχαστική και εν πολλοίς «άκομψη» συσπείρωση (για να το πούμε κομπά) που επιχειρούσε ο Trump, μπόρεσε να μαζέψει τελικά πολύ περισσότερους.

Η δεύτερη ειρωνεία είναι ότι μετά το δεύτερο debate, όπου ο Trump κατέβασε τους τόνους και μπορούσε να αναδείξει τα θέματα που τον ευνοούσαν όπως την οικονομία, η ροή όσων αποφάσιζαν τι θα ψηφίσουν εξελίχθηκε, όπως είδαμε νωρίτερα, σημαντικά υπέρ του. Αλλά ήταν πλέον αργά για να ανατρέψει το «κίνημα» που ουσιαστικά είχε σχηματιστεί εναντίον του και περιγράφεται στα στοιχεία του Πίνακα που είδαμε με τα κοινωνικά-δημογραφικά στοιχεία, έχοντας τη δυνατότητα να συγκρίνουμε και με τα αντίστοιχα στοιχεία του Exit poll που είχε διεξαχθεί το 2016.

Το πρώτο συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι το πολύ μεγαλύτερο πληθυσμιακά σώμα του 2020 έχει μεταβάλει σημαντικά τη σύνθεση του 2016. Εμφανίστηκαν λίγο περισσότερο άνδρες και κατά πολύ περισσότερο μεγάλες ηλικίες (65+), άνθρωποι μεσαίου εισοδήματος και πιο χαμηλής μόρφωσης, που διέμεναν εκτός των αστικών κέντρων, ενώ παράλληλα αυξήθηκαν αναλογικά και οι μη λευκοί ψηφοφόροι. Θα έλεγε κανείς ότι, εκτός από το τελευταίο, όλοι οι άλλοι παράγοντες ευνοούσαν θεωρητικά τον Trump σύμφωνα με όσα γνωρίζαμε από την εκλογική συμπεριφορά του 2016. Τα πράγματα όμως δεν αποδείχθηκαν έτσι. Ουσιαστικά συνέβη το ακριβώς αντίθετο. Αν και είναι αρκετά

σχηματικό, δεν απέχει πολύ από την πραγματικότητα να πούμε ότι ο μέσος ψηφοφόρος που κινητοποιήθηκε για να αντιταχθεί στον Trump ήταν: Λευκός, άνω των 45 ετών, μεσαίου εισοδήματος και χωρίς ιδιαίτερη μόρφωση, κάτοικος εκτός αστικών κέντρων και πολιτικά αποστασιοποιημένος.

Ως προς το φύλο, η λίγο μεγαλύτερη παρουσία ανδρών σε σχέση με τις αναλογίες του 2016, συνδυάστηκε με λίγο επίσης μεγαλύτερο ποσοστό αύξησης του Δημοκρατικού υποψήφιου στους άνδρες απ' ότι στις γυναίκες. Γενικότερα όμως, παρέμεινε η σταθερή διαπίστωση της σαφούς υπεροχής του Trump στους άνδρες κατά 8% σήμερα έναντι 11% το 2016, αλλά και της ακόμα σαφέστερης υστέρησης του στις γυναίκες κατά 15% έναντι 13% το 2016. Με τη σημείωση ακόμα, ότι το φαινόμενο που παρατηρείται στις ΗΠΑ με μεγαλύτερη συμμετοχή γυναικών στο εκλογικό σώμα είναι αρκετά σπάνιο στον υπόλοιπο κόσμο.

Στις ηλικιακές ομάδες, η μεγάλη αύξηση συμμετοχής στις ηλικίες 65+ αύξησε την αναλογία τους στο γενικό σύνολο κατά 6%, απομειώνοντας τις άλλες τρεις ομάδες κατά 2% τη κάθε μια. Το κυριότερο όμως είναι ότι η αύξηση στις μεγάλες ηλικίες συνδυάστηκε με αύξηση του Δημοκρατικού υποψήφιου κατά 2%, ενώ το ποσοστό του Trump έμεινε σταθερό. Κάτι που δεν κατάφερε στους 45-64 ετών χάνοντας 2%, ενώ ο Biden έφερε 5% παραπάνω. Γενικότερα, στο 60% σήμερα του εκλογικού σώματος που συναπαρτίζουν όσοι είναι άνω των 45 ετών, ο Trump διατήρησε μεν την υπεροχή (51%-48%) αρκετά μειωμένη όμως σε σχέση με το 2016 (52%-44%) και αυτό έκανε τη διαφορά, δεδομένου ότι στις μικρές ηλικίες (18-44 ετών) υπήρχε και παρέμεινε υπεροχή των Δημοκρατικών κατά 14% (53%-39% το 2016 με πάνω από 8% να έχουν ψηφίσει κάποιον άλλο υποψήφιο και 56%-42% σήμερα). Δεν θα πρέπει παρόλα αυτά να αγνοείται ότι ειδικά στις μικρότερες παραγωγικές ηλικίες (30-44 ετών), η μείωση κατά 6% όσων είχαν ψηφίσει δευτερεύοντες υποψήφιους το 2016 επέτρεψε στον Trump να αυξήσει σήμερα το ποσοστό του κατά 5% και ουσιαστικά να είναι η συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα η μόνη στην οποία πέτυχε μετρήσιμη αύξηση. Αντίθετα, στους πολύ μικρούς των 18-29 ετών, η μείωση ποσοστού των «άλλων» υποψηφίων κατά 5% φαίνεται να κατευθύνθηκε εξ' ολοκλήρου στον Biden.

Εξ' ίσου ενδιαφέροντα και θεωρητικά μη αναμενόμενα είναι τα συμπεράσματα σε σχέση και με την καταγωγή των ψηφοφόρων (ethnicity), όπου η συμμετοχή των Λευκών, αν και περιορισμένη στα 2/3 της σημερινής σύνθεσης του εκλογικού σώματος (67% από 71% στις προηγούμενες εκλογές), έδωσε στον Biden αποφασιστική ώθηση, αυξάνοντας το ποσοστό που συγκέντρωσε η H. Clinton το 2016 κατά 4%, ενώ ο Trump, διατηρώντας βέβαια μεγάλη υπεροχή, αύξησε το δικό του ποσοστό μόνο κατά 1%. Σε αντιδιαστολή, χωρίς φυσικά να μεταβάλλεται το σταθερό συμπέρασμα της πολύ μεγάλης απόκλισης εις βάρος του, στους μη Λευκούς ψηφοφόρους ο Trump αύξησε τα ποσοστά του, 4% σε

Μαύρους και Λατίνους και 7% στους Ασιάτες, ενώ τα ποσοστά του Biden εμφανίζονται σε όλους τους μη Λευκούς ψηφοφόρους κατώτερα σε σχέση με το 2016.

Η πιο σημαντική μεταβολή όμως που θα συναντήσουμε στο σύνολο των συμπερασμάτων μας σημειώνεται στην κατηγορία του μεσαίου ετήσιου εισοδήματος (50-100 χιλ. δολάρια) η οποία, όχι μόνο εμφανίζεται κατά 9% αυξημένη στη σύνθεση του εκλογικού σώματος, αλλά απέδωσε επίσης αύξηση 10 μονάδων στον Δημοκρατικό υποψήφιο. Έτσι, ο Biden κυριαρχεί σήμερα στην εμφανιζόμενη ως πολυπληθέστερη από τις τρεις ομάδες του εισοδήματος με 13% διαφορά, ενώ η ίδια ομάδα το 2016 (ως μικρότερη όμως πληθυσμιακά) είχε προσφέρει την καλύτερη αναλογία υπέρ του Trump. Στο εξαιρετικά σημαντικό αυτό συμπέρασμα, θα πρέπει να προστεθεί η μεγάλη επίσης μεταβολή που σημειώνεται υπέρ του Trump στην ανώτερη ομάδα του εισοδήματος (100+ χιλ. δολάρια) όπου, από περίπου ισοπαλία το 2016 με την H. Clinton, κυριαρχεί σήμερα με 14% διαφορά, αλλά με περιορισμό της ομάδας στη σύνθεση του εκλογικού σώματος από περίπου 1 στους 3 το 2016 σε 1 στους 4 σήμερα. Τέλος, στη χαμηλότερη ομάδα εισοδήματος (< 50 χιλ. δολάρια) που εμφανίζεται μόλις 1% λιγότερο από το 2016 στο 35% του πληθυσμού, αυξάνονται τα ποσοστά και των δύο κύριων υποψηφίων, περισσότερο όμως του Trump.

Πολύ μεγάλη μεταβολή δίνει η σύγκριση των Exit rolls και στις δύο ομάδες που εμφανίζουν το εκλογικό σώμα ως προς το επίπεδο μόρφωσης. Σε όσους είναι δηλαδή απόφοιτοι Κολεγίου ή και με ανώτερη μόρφωση και σε όσους δεν πήγαν Κολλέγιο (ή πήγαν αλλά δεν αποφοίτησαν) συν την ακόμα χαμηλότερη μόρφωση. Οι ομάδες αυτές ήταν ισοδύναμες πληθυσμιακά το 2016 αποδίδοντας μεγάλη υπεροχή της Clinton στους πιο μορφωμένους και του Trump στους λιγότερο μορφωμένους. Όμως, η μεγάλη κινητικότητα συμμετοχής στις σημερινές εκλογές διατάραξε την ισορροπία κατά 9% υπέρ των λιγότερο μορφωμένων, μεταβάλλοντας επίσης, αλλά αντίθετα απ' ότι θα ανέμενε κανείς, τις εκλογικές αναλογίες υπέρ του Biden. Στους λιγότερο μορφωμένους, το 7% υπέρ του Trump το 2016 έγινε τώρα 2% όπως και στους περισσότερο μορφωμένους το 10% υπέρ της Clinton έγινε 12% υπέρ του Biden.

Το ίδιο διαφορετική από το αναμενόμενο είναι η εικόνα που διαμορφώνεται και από την εκλογική συμπεριφορά ανάλογα με την περιοχή κατοικίας. Στα Αστικά κέντρα, το απόλυτο προπύργιο των Δημοκρατικών, το ποσοστό τους έμεινε σταθερό στο 60%, ενώ του Trump αυξήθηκε 4 μονάδες (από 34% σε 38%). Ουσιαστικά δηλ. ο Biden έχασε έδαφος στα Αστικά κέντρα, δεδομένου ότι και η συμμετοχή τους στην πληθυσμιακή σύνθεση μειώθηκε 5%. Το χάντικαπ αυτό όμως μπόρεσε να το καλύψει με εντυπωσιακό τρόπο στα Προάστια, όπου διαμένει μάλιστα πάνω-κάτω ο μισός πληθυσμός, στα οποία σημειώθηκε μεταστροφή από το 4% υπέρ του Trump το 2016 σε 2% υπέρ του Biden. Εξίσου

εντυπωσιακά, στο προπύργιο των ρεπουμπλικάνων, τις Αγροτικές περιοχές, ο Trump έχασε 4 μονάδες (από 61% σε 57%) ενώ ο Biden αύξησε την αναλογία της Clinton κατά 8 μονάδες (από 34% σε 42%).

Καθοριστικής σημασίας συμπέρασμα προκύπτει και από τα στοιχεία της πολιτικής ταύτισης που δηλώνεται, όπου, είναι πρώτα απ' όλα ενδεικτική της πόλωσης που σημειώθηκε η συσπείρωση των ψηφοφόρων στα κόμμά τους. Καταγράφηκε στο 94% και για τα δύο, ενώ ήταν κάτω από 90% το 2016. Παράλληλα όμως, ο Trump αποκτούσε ένα συγκριτικό πλεονέκτημα από το γεγονός ότι η ταύτιση με τους ρεπουμπλικάνους σημείωσε αύξηση τριών μονάδων (από 33% σε 36%), έναντι αύξησης για τους Δημοκρατικούς μόνο μίας μονάδας (από 36% σε 37%). Αλλά, οι λεγόμενοι independents είναι αυτοί που έκαναν τη διαφορά τελικά, παρότι η συμμετοχή τους μειώθηκε από 31% σε 27%. Είναι χαρακτηριστικό ότι, ενώ το 2016 εμπόδισαν σημαντικά την Hillary Clinton επιλέγοντας την λιγότερο από τον Trump (42% προς 46%), ψηφίζοντας επίσης κατά 12% άλλους υποψήφιους, στις φετινές εκλογές έγειραν σαφώς την πλάστιγγα υπέρ του Biden (54% προς 41%). Έδωσαν δηλαδή διαφορά 13 μονάδων που ισοδυναμεί με το 3,5% του συνόλου των ψήφων.

Αντίστοιχα είναι τα συμπεράσματα που προκύπτουν και από τις ιδεολογικές τοποθετήσεις των ψηφοφόρων. Εκείνοι που δηλώνουν ότι αντιλαμβάνονται τα πράγματα με «ενδιάμεση» λογική (moderate) ανάμεσα στους φιλελεύθερους και τους συντηρητικούς (όπως έχει καθιερωθεί στην ορολογία της Αμερικής) είναι σαφές ότι διαμόρφωσαν το στίγμα του εκλογικού αποτελέσματος. Ψήφισαν με διαφορά 30% υπέρ του Biden (64% προς 34%), ενώ το 2016 είχαν δώσει περιορισμένη μόνο υπεροχή 12% στην Clinton (52% προς 40%).

Στα τελευταία στοιχεία μπορεί επίσης να προσέξει κανείς την αύξηση των «συντηρητικών» κατά 3%, εις βάρος και των δύο άλλων τοποθετήσεων σε σχέση με το 2016. Αύξηση δηλ. που ισοδυναμεί και με την αύξηση που σημείωσε η ταύτιση με τους ρεπουμπλικάνους. Το πλέγμα «συντηρητικός-ρεπουμπλικάνος» φαίνεται με άλλα λόγια να ενισχύεται, έχοντας επιτύχει άλλωστε καλύτερη επίδοση από αυτή του υποψηφίου Προέδρου στις εκλογές για την ανάδειξη αντιπροσώπων. Πράγματι, στη δεύτερη καταμέτρηση που γινόταν για τους 435 αντιπροσώπους, οι υποψήφιοι του Ρεπουμπλικανικού κόμματος συγκεντρώνουν 47,7% των ψήφων συνολικά (σχεδόν 1% πάνω από το ποσοστό του Trump) έναντι 50,8% για τους υποψήφιους του Δημοκρατικού κόμματος, περιορίζοντας την πλειοψηφία που διέθεταν οι Δημοκρατικοί, από 235 προς 199 έδρες σε (πιθανότατα) 222 προς 213. Άλλωστε και στη Γερουσία, η ανανέωση 1/3 που επίσης έγινε σε αυτές τις εκλογές, κατέληξε με 50 (στις 100) ρεπουμπλικανικές έδρες έναντι 48 των Δημοκρατικών (απομένουν δύο έδρες της Georgia που θα κριθούν στις 5 Ιανουαρίου).

Εκλογές αντιπροσώπων (ψήφοι %)	2012	2014	2016	2018	2020
Δημοκρατικοί	48,8	45,5	47,3	53,4	50,8
Ρεπουμπλικάνοι	47,6	51,2	48,2	44,8	47,7
Άλλο	3,6	3,3	4,5	1,8	1,5
Αριθμός εκλεγμένων αντιπροσώπων					
Δημοκρατικοί	201	188	194	235	222
Ρεπουμπλικάνοι	234	247	241	199	213
Εκλεγμένοι Γερούσιαστές					
Δημοκρατικοί (και συνεργαζόμενοι)	55	46	48	47	48
Ρεπουμπλικάνοι	45	54	52	53	50

(Όλα τα στοιχεία του 2020 δεν είναι οριστικά)

Από τον Πίνακα που παρατίθεται και ανατρέχει στα σχετικά στοιχεία που αφορούν στους αντιπροσώπους και τη Γερουσία από το 2012 και μετά, προκύπτει πρώτα απ' όλα ότι στη δεύτερη νίκη του Obama το 2012 οι ρεπουμπλικάνοι ανέκτησαν την πλειοψηφία στους αντιπροσώπους και την διεύρυναν στις ενδιάμεσες εκλογές του 2014 αποκτώντας επίσης και την πλειοψηφία στη Γερουσία. Πλειοψηφία που διατήρησαν και στα δύο σώματα το 2016 με χαρακτηριστικό ότι οι υποψήφιοι του κόμματος συγκέντρωσαν 2% πάνω από το ποσοστό που αναλογούσε την ίδια μέρα στον Trump ως υποψήφιος Προέδρου. Υπήρξε άλλωστε τελικά ρεπουμπλικανική πλειοψηφία (48,2% προς 47,3%), γεγονός που μετριάζει ασφαλώς ως ένα σημείο τις εντυπώσεις της ανατροπής της λαϊκής ψήφου που σημειώθηκε στις Προεδρικές εκλογές.

Στις ενδιάμεσες όμως εκλογές του 2018 επήλθε συντριβή για το ρεπουμπλικανικό κόμμα. Η διαφορά των 8,6 μονάδων στο σύνολο των ψήφων είναι από τις μεγαλύτερες που έχουν σημειωθεί ιστορικά (44,8% προς 53,4%), αλλά πρόκειται βεβαίως για μία μεγάλη ήττα που λόγω του χαρακτήρα των ενδιάμεσων εκλογών χρεώνεται περισσότερο στον Trump και όχι στο κόμμα. Θα μπορούσε να πει κανείς ότι ήταν μια προειδοποίηση για τις προϋποθέσεις κινητοποίησης που υπήρχαν πλέον εναντίον του, εν όψει των Προεδρικών εκλογών μετά από δύο χρόνια.

Όπως και να έχει, η ιστορία θα γράψει ότι στις εκλογές του 2020, τόσο ο Joe Biden όσο και ο Donald Trump συγκέντρωσαν τους δύο μεγαλύτερους απόλυτους αριθμούς ψήφων που είχαν (μέχρι τότε) καταγραφεί. Θα πρέπει όμως και να εξηγήσει ότι αυτό οφειλόταν στη μεγάλη κινητοποίηση που υπήρξε, τόσο υπέρ, όσο και (κυρίως) κατά του αμφιλεγόμενου προσώπου (μη «κανονικού» πολιτικού όπως ο ίδιος προσδιοριζόταν) που εξελέγη το 2016. Το ενδιαφέρον όμως ερώτημα για τη συνέχεια της ιστορίας είναι κατά πόσο το «φαινόμενο Trump» είχε πει ή όχι την τελευταία του λέξη.

Χωρίς αμφιβολία, η πλειοψηφία μόλις 9 εδρών που διαμορφώνεται στους αντιπροσώπους για το Δημοκρατικό κόμμα και η απολύτως οριακή κατάσταση που προκύπτει στη Γερουσία (αν και μόνο οι Δημοκρατικοί κερδίσουν τις δύο έδρες στην Georgia θα έχουν πλειοψηφία μόνο μέσω της «διπλής ψήφου» της Προεδρίας του σώματος, αλλιώς θα πλειοψηφούν οι ρεπουμπλικάνοι), θέτουν ουσιαστικές προϋποθέσεις για μία πολύ σημαντική παρουσία των ρεπουμπλικάνων μετά τις εκλογές. Ποιος όμως θα ηγείται και με ποια λογική; Για το κοινό των ρεπουμπλικάνων είναι βέβαιο ότι μεγάλο μέρος εκφράζεται από τον Trump, αλλά από την άλλη, το κόμμα εμφανίστηκε στις τελευταίες εκλογές σημαντικά αποξενωμένο από τη μέση λογική των πολιτικά ανεξάρτητων και μη χρωματισμένων ιδεολογικά ψηφοφόρων. Δεν γνωρίζουμε ασφαλώς τις μελλοντικές συνθήκες και προϋποθέσεις, αλλά η σημερινή φυσιογνωμία του κόμματος μοιάζει μειοψηφική - απομονωμένη σε διχαστικού τύπου παρουσία. Προφανώς τα στελέχη του κόμματος θα πρέπει να πάρουν κάποια θέση.

Το θέμα όμως δεν είναι μόνο πως θα μπορέσουν να απεμπλακούν από ένα πρόσωπο που προξενεί αυτό το χάντικαπ, ενώ αρνείται να παραδεχτεί την ήττα του χωρίς καμία απόδειξη, αναδεικνύοντας με αυτή τη συμπεριφορά του ότι αισθάνεται υπεράνω των θεσμών και της «κανονικής» λειτουργίας της παλαιότερης δημοκρατίας του σύγχρονου κόσμου. Μπορούν φυσικά να τον αντικαταστήσουν με κάποιον άλλο υποψήφιο στις επόμενες εκλογές. Ο ίδιος όμως τι θα κάνει; Θα υπερβεί τον εγωισμό του για το καλό του GOP (συντόμευση που χρησιμοποιούν οι ρεπουμπλικάνοι για το κόμμα τους και σημαίνει Grand Old Party) ή θα προσποιηθεί ως φάρσα την πολύ ιδιαίτερη περίπτωση του Theodore Roosevelt στις εκλογές του 1912, όταν το κόμμα διασπάστηκε (με ουσιαστική αιτία τη σύγκρουση συντηρητικών και πιο ανανεωτικών αντιλήψεων) μεταξύ ενός επίσημου και ενός ανεπίσημου υποψήφιου;